קבו א מיי פייו מהלי סיית הלי טו סמג עשין כה [שו"ע ח"מ סי' קעג סעי' ל בהג"ה]:

בהג"ה]: קבז ב ג מיי פ"ט מהלי ק"ח הלכה ב סמג עשין כה טוש"ע י"ד סי רעג סעיף ה: קבח ד מיי שם וסמג שם טוש"ע י"ד סי רעה

סעיף כ: סעיף כ: קבמ ה וז מיי שם פ״ע הלכה א וסמג שם טוש״ע י״ד ס״ רעב סעיף א [וברב אלפס הלכות ספר

רבינו גרשום

מורה דף סון:

דף פנוי מלמטה ומתחיי . באחר מלמעלה שאם באו באות מיכוליו שאם באו לחלוק שיכולין לחתוך ולחלק יפה כבשתי כריכות. שמונה נביאים ח' ספרים של ספר תורה חלק כשיעור לגול עמוד בתחלתו והאי לגול עמוד בתחיקתו והאי תחלה הוי סוף הספר לפי כי בסוף מתחילין לגלגל המגילה ומגלגל והולך עד ראש לפי שכל ספריהם נכתבין כעין מגילה ולא . בקונטרסים (והם) והכי נמי בקונטוטים (ויום) והפינטי מניח מן הקלף חלק בטוף כל הכרך שהוא תחלת הספר כשיעור שיכול לגול את כל ההיקף על אותו חלק כדי שיהא משמש הקלף פנוי לכתבי הקדש: קשיא עמוד דלעיל קתני בראשו כדי לגול עמוד והכא קתני תחלת הספר וסופו כדי לגול עמוד. האי כדי לגול דברייתא נמי לצדרין קתני כדאמרן דתחלה כדי לגול עמוד ובסוף כדי לגול היקף רב אשי אמר לעולם לא קתני אשי אמר לעולם לא קחני לצדדין אלא תחלתו וסופו כדי לגול עמוד ובספר תורה מיירי דלאמצעיתו נגלל על ב' עמודים אבל שאר ספרים היו נגללין . הכל על עמוד אחד ואמטו הכל על עמוד אחד המטו להכי צריך להניח כדי היקף כדאמרן. ולא אורכו יותר על הקיפו שכשמושכין אותו בחוט של משיחה לאורכו של דף ומקיפין לאורכו של דף ומקיפין מן אותו חוט היקף הספר תורה שיהא שוים במדה. בגדיל ו' טפחים אורך הדף שכך למד מגוייל. אבל מן קלף לא אמר לפיכך אמר איני יודע. לא . איתרמי ליה שיהא אורכו שוה להקיפו. יהבי ביה עינייהו קינאו (אדון) בו שכך כיון. תורה צוה לנו כתב דדומה עליו גוזמא. ורמינהו מקשה על מאי יאמו שיהא טיית הקיפו כאורכו. וארון שעשה משה היה דומה כמין תיבה שאין לה כיסוי שבכפרת היה מכוסה. באמת בת ו' מפחים. ואמחים וחצי אורכו עולין לט"ו טפחי" כלומר כמה מחזיקות בארון י"ב טפחי" שהיו מונחין הלוחות זו בצד זו. ואין ורק תרי מיעוטי לרבות ספר תרה שמונח בארון . מאורך הארון והיה אורכו של ספר תורה כרוחבן של . לוחות ו' טפחים נשח זה שכל אותן ב' טפחים משימין ידיהן אחת מיכן . ואחת מיכז ומגביהיז ספר

שאם בא החתוך חותך. מימה לרשב״א הא אמר לעיל בשמי כריכות חולקין ופ״ה כגון תורה בכרך אחד ונביאים בכרך א' משמע אבל תורה ונביאים בכרך א' אין חולקין אפי׳ שניהן רולים וא״ר היכי אמר הכא דחותך ויש לומר דלא הוי בזיון הספר אלא וא״ר היכי אמר הכא דחותך ויש לומר דלא הוי בזיון הספר אלא

כשחותך מחמת חלוקה: בגויל ששה מפחים בקלף בכמה. גויל הוא עור שלא ניתקן כלל אלא שהשירו את השער וכותבין בו במקום שער ולהכי קרי ליה גויל שאינו מתוקן כדאמר לעיל (דף ג.) גויל אבני דלא משפיין ופעמים חותכין אותו לשנים דרך עוביו ואותו שכלפי שער קרוי קלף ואותו שלנד בשר קרוי דוכסוסטום ולשון דוכסוסטום הוי פירושו מקום בשר דבלשון ח׳ מדי קורין לבשר סוסטוס ודוך היינו מקום כמו ש דוך פלוני וכותבין על הקלף ללד בשר כדאמר בפ' המוליא (שבת דף עט:) ועל דוכסוסטוס ללד שער ובשניהם במקום חתך דשם הוא טוב לכתוב ושלנו דין קלף יש להם ולא דין דוכסוסטוס ולכך כותבין עליהם תפילין שאין כשרים על דוכסוסטוס אלא על הקלף כדאמר בהמוציא יין (שם): למא תורה צוה. ואומר ר״מ דאותו פסוק קרוי תורה

כדאמר בפ' ג' דסוכה (דף מב.) קטן

היודע לדבר אביו מלמדו תורה מאי

מורה מורה לוה לנו משה: שלא יהא ספר תורה יוצא ונכנס כשהוא דחוק. ול״ת והלל לא היו מוליאין אומו מן הארון דהא אסור ליכנס בבית קדש הקדשים וביום הכפורים לא אשכחן בסדר יומא שהיה מוליאו וי"ל דללורך כדי לתקן שרי ליכנס בבית קדש הקדשים כדאמרינן בעירובין (דף קה.) וה"נ יכולין ליכנס שם כדי לתקן ספר תורה כדי שלא יתעפש ויתקלקל וגם משחרב משכן שילה עד שבנה שלמה בית המקדש היו יכולין להוליאו מן הארון ולעיין נו: אצבע ומחצה לבותל זה. נראה לר״ת דלא גרם ומחצה אלא אלבע לכותל זה דאי גרם ומחלה תיקשי שנים עשר (ו) היכי יתבי כדפריך לקמן אלא אלבע גרס חוטרתי דהויין ששה בטפח: ישבהן עמודים עומדין. נראה לר"ת דסיתן להעמדת ישראל היה ולא עשאום של זהב שלא להזכיר מעשה העגל דאין קטיגור נעשה סניגור וכן אמרינן [בר"ה] (דף כו.) דמשום הכי לא היה כהן משמש לפני ולפנים ביוה"כ בבגדי זהב משום דאין קטיגור נעשה סניגור והתם פריך והא הוה ארון שהיה של זהב והיה לפנים ומשני מכפר קאמרי׳ והני עמודים נמי היו כמו מכפר שהם עשוים סימן להעמדת ישראל והוא שיקד הפייט י תבנית אות יוקף עמודיו עשה כסף בשביל תבנית אות יוסף סימן של יוסף דהיינו עגל דיוסף נהרא שור שנאמר (דברים לג) בכור שורו הדר לו לכך עמודיו עשה כסף ולא והב שלא להוכיר במעשה העגל:

תרי

ואם כא לחסוך חוסך מאי קאמר. מאי למימרא הכל מודים דאם כל אחד ואחד בפני עלמו טפי עדיף: הכי קאמר. ומתחיל מלמעלה ולא יניח חלק שהכי אם בא לחחוך חוסך ונמלא זה ראש הכרך וגנאי הוא לו להיות דף זה משונה מחבירו על חנם: כדי לגול. קס"ד חד שיעורא לו להיות דף זה משונה מחבירו על חנם: כדי לגול. קס"ד חד שיעורא

יהיב ליה לתחילתו וסופו: לספריהן. לספרי תורה: לא ארכו יותר על ואם בא לחתוך חותך מאי קאמר הכי קאמר הקיפו. לריך ללמלם הכתב לפי עובי אשאם בא לחתוך חותך ורמינהי יתחלת ספר וסופו כדי לגול כדי לגול מאי אי כדי לגול הקלפי׳ לכשיגמור יהא חוט המקיף את עוביו כמדת ארכו: שיעור ספר תורה עמוד קשיא הקף אי כדי לגול הקף קשי' עמוד בכמה. ארכו מיבעיא להו: בגויל. א"ר נחמן בר יצחק לצדדין קתני רב אשי אמר שהוא עב והקיפו גדול לריך ששה יכי תניא ההיא בספר תורה כדתניא יכל טפחים זו היא מדה להיות נגמר הָספרים נגללים מתחלתן לסופן וס"ת נגלל בששה טפחים היקף בכתב בינוני: ולא לאמצעיתו ועושה לו עמור אילך ואילך א"ר איסרמי ליה. ארכו כהקיפו: איסרמי ליה. ארכו כהקיפו: דילמא אליעזר בר' צדוק כך היו כותבי ספרים תורה לוה לנו משה מורשה כתב. שבירושלים עושין (6) ספריהם ת"ר יאין עושין ארבע מאות פעמים אבל ארבע ספר תורה לא ארכו יותר על הקיפו ולא הקיפו מאה (ס) ספרים אין פנאי לאדם אחד יותר על ארכו שאלו את רבי שיעור ס"ת בכמה לכתוב: שתים כנגד שתים. שתי גפנים אמר להן יבגויל ששה יבקלף בכמה איני יודע כנגד שתים וא' יוצא זנב בכך קרוי רב הונא כתב שבעין ספרי דאורייתא ולא כרם לגבי לחזור עליו מעורכי המלחמה איתרמי ליה אלא חד רב אחא בר יעקב כתב במסכת סוטה (דף מג.): באמה בת ששה טפחים. ר"מ לטעמיה דאמר חד אמשכיה דעיגלי ואיתרמי ליה יהבו ביה וסוכה ה:) כל האמות היו בינוניות: רבנן עינייהו ונח נפשיה אמרו ליה רבנן לרב לארכו של ארון. זו אצל זו: אוכלות. המנונא כתב רבי אמי ד' מאה ספרי תורה תופסות כך לשון המשנה (מדות פ"ג אמר להו דילמא יתורה צוה לנו משה כתב מ״ה) אוכל בדרום אמה אחת גבי יסוד א"ל רבא לר' זירא נמט ר' ינאי ארבט מאה המזבח ואף בלשון מקרא כי יוכלו כרמי א"ל דילמא שתים כנגד שתים ואחת אתיקים מהנה בספר יחזקאל (מב): יוצא זנב מיתיבי ארון שעשה משה אמתים לא מהם טפח. לעובי הכתלים שהרי מבחוץ נמדד אמתי׳ וחלי ארכו: ס״ת. וחצי ארכו ואמה וחצי רחבו ואמה וחצי שכתב משה כמו שנאמר ויכתוב משה קומתו באמה בת ששה מפחים יוהלוחות את ס התורה וגו' (דברים לא): אין ארכן ששה ורחבן ששה ועביין שלשה מונחות כנגד ארכו של ארון כמה לוחות [מיעוט אחר מיעוט]. י אך ורק שני מיעוטין הן: ו שבהן ס"ם מונח. אוכלות בארון שנים עשר טפחים נשתיירו שם ארכו לרחבו של ארון: פירנסת שלשה מפחים צא מהן מפח חציו לכותל זה ארון נארכו. כלומר מלאת כל חללו וחציו לכותל זה נשתיירו שם שני מפחים לארכו ופירשת לרכי מדתו: ששה טפחים. במדת רחבו: כדי שלה יהה שבהן ספר תורה מונח שנאמ' יאין בארון רק **ס"ת כו'**. כלומר לא היה לריך להיות שני לוחות האבנים אשר הניח שם משה רחבו כל כך אלא בשביל ס"ת המונח [וגו'] מאי אין בארון רק מיעום אחר מיעום אורכו לרוחב הארוז שלא יהא נכנם יואין מיעום אחר מיעום אלא לרבות ם"ת ויונא בדוחק: ר"י אומר. מדת הארון שמונח בארון פירנסת ארון לארכו צא ופרנס באמה של ה׳ טפחים היתה רבי ארון לרחבו כמה לוחות אוכלות בארון ששה יהודה לטעמיה דקאמר אמת כלים מפחים נשתיירו שם שלשה מפחים צא מהן בחמה בת חמשה: מונחות לחרכו של מפח חציו לכותל זה וחציו לכותל זה נשתיירו ארון. מוטלות על רוחבן ולא על חודן: הלבע לכותל זה. שהטפח חרבע שם שני מפחים שלא יהא ספר תורה נכנס אלבעות ולמאן דגרים אלבע ומחלה ויוצא כשהוא דחוק דברי ר"מ ר' יַהודה אומר באלבע קטנה קאמר שהטפח ד' באמה בת חמשה מפחים והלוחות ארכן בגודל וחמש בחלבע ושש בקטנה: ששה ורחבן ששה ועביין שלשה מונחות שבו עמודים עומדים. ב' עמודי בארון של ארון כמה לוחות אוכלות בארון כסף כמין עמודי ספר תורה שנים עשר מפחים נשתייר שם חצי מפח שוכבים לארכו והלוחות ביניהן שנאמר אצבע לכותל זה ואצבע לכותל זה פירנסת עמודיו עשה כסף: מונח שם בלדו. של ארון לארכו צא ופרנם ארון לרחבו כמה לוחות ארון: ועליו ס"ת מונח. ולקמיה [ע"ב] פריך מעיקרא היכי הוה מונח: יאוגדות בארון ששה מפחים נשתייר שם

2 אין בָּאָרוֹן רָק שְׁנֵי לְחוֹת הָאָבְנִים אֲשֶׁר הַנַּח שְׁם משֶׁה בְּחַרֶב אֲשָׁר בָּרַת יְיָ עם בְנִי יִשְׂרָאַל בְּצֵאתָם מאֶרץ מִצְרִים:

מלכים א ה ט אַפּרְיון צְשָׁה לו הְּמֶּלְרֵּ שְׁלֹמה מֵעֲצִי הַלְּבְּנוּן: הָצוּף אַהְבָּה מִבְּנוּתוּ רְצוּף אַהָבָה מִבְּנוֹת יִרוּשְׁלָם:

שיר השירים ג ט-י ארן קיים את ארון יי ונתחם אתו אל העגלה ונתחם אתו אל העגלה האת כלי הווהב אשר בארנו מצדו ושלחתם אתו בארנו מצדו ושלא ו ו בארנו מצדו שמואל א ו ח בארן ברית יי שלה אל או ח ארון ברית יי אלהיכם ותיה שם בך לצרי ותיה שם בך לצרי ברים לא כו

הגהות הב״ח

(h) גב' עושין לספריהם:
(2) שם לא מהן אלי טפח (2)
אלצע לכחל זה ואלצע לכחל וה האלצע לכחל וה לליל וחיכת ומחלה נמחק היד פעמים: (ג) שם מרכבו ארגו: (ד) שם מרכבו ההבה וארגו: (ד) שם מד היד היד לילת וכר ד' תאם משל משות מונה ולא: (ה) רש"ד היד לילת וכר ד' תאם מאד במור ליד האי הס"ד: (ו) תוכ" בי"ב היכי יתני: (י" תאם שום בו"ב היכי יתני:

ורורה ב" , 'שברי הורה ב" לשברי הורה ב" לחזיק. לחזיק : שבו באותו טפח עמודיו של ארון עומדין שנאמר אפריון עשה לו זה ארון. המלך שלמה. המלך שהשלום שלו וכתב עמודיו עשה כסף של ז

מפח ומחצה צא מהן חצי מפח אצבע ו

הזה ושמתם אותו מצד ארון ברית ה' מצד ₪ הוא מונח ולא בתוכו ומה אני מקיים אין בארון רק לרבות

ומחצה לכותל זה ואצבע ומחצה לכותל זה נשתייר שם מפח שבו עמודין

עומרין שנאמר יאפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון עמודיו עשה כסף

רפידתו זהב מרכבו ארגמן וגו' @ וארגז ששיגרו בו פלשתים דורון לאלהי ישראל

מונח מצדו שנאמר יואת כלי הזהב אשר השבותם לו אשם תשימו בארגז

מצדו ושלחתם אותו והלך ועליו ם"ת מונח שנאמר זלקוח את ספר התורה